

[Aksel Larsen.]

til at meddele, at forhandlingerne mellem bogtrykkerne og typograferne er blevet sprængt, væsentlig på spørgsmålet om lærlingebegrænsningen, som man, antagelig fra bogtrykkerside, ønsker ophævet, og det skal altså fremstilles sådan, at her vil typograferne opretholde en urimelig lærlingebegrænsning, så der bliver færre faglærte. Jeg har tilladt mig at undersøge sagen, og det viser sig, at den overenskomst — jeg tror fra 1898 — der er om lærlingetilgangen til typograffaget, ikke er udnyttet af bogtrykkerne, men at der i provinsbogtrykkerfaget i øjeblikket er 250 tilladte lærepladser ubesatte, og noget lignende er tilfældet i hovedstaden. Der kunne, hvis bogtrykkerne ville udnytte aftalen, den dag i dag anbringes 500 lærlinge mere i bogtrykkerfaget. Når forholdet er sådan, tror jeg ikke, der er nogen grund til at hyle op med den hensigt at få statsindgreb her for at få åbnet for yderligere lærlingetilgang, og mon det ikke ligger sådan i adskillige fag?

Men naturligvis, det, der kan gøres for at sikre beskæftigelsen, og det, der iøvrigt vil være til fordel for Danmark, er at sikre en øget produktion, hvilket man imidlertid kun kan sikre, hvis der er afsætning for den øgede produktion. Man har så travlt med at råbe op om nødvendigheden af øget produktivitet, man har så travlt med at tale om rationalisering og praktisere rationalisering, og staten giver jo også sin støtte til produktivitets- og rationaliseringskampagner. Man må imidlertid være opmærksom på, at hvis man ikke sikrer afsætning for den øgede produktion, vil en øget produktion fra den enkelte arbejders side kun medvirke til, at arbejdsløsheden stiger, for så kan den samme produktion jo i almindelighed klares med et mindre antal arbejdere. Det er derfor givet, at når man rationaliserer, når man sætter produktiviteten pr. arbejder i vejret, bør det følges af en lettelse i arbejdsvilkårene, en forkortelse af arbejdstiden, ellers bliver det simpelthen kapitalisterne, der kommer til at skumme fløden, og så kommer de til at skumme den dobbelt derved, at arbejderne får pålagt ekstra byrder gennem stigende arbejdsløshed.

Men iøvrigt må man interessere sig for afsætning af produkterne, og her taler ministeren om, at der kan regnes med større

efterspørgsel af forbrugsvarer herhjemme. Ja, det er muligt, at der kan regnes med det, men jeg tror ikke, der kan regnes med så forfærdelig meget større efterspørgsel efter forbrugsvarer, sålænge man fører en indenrigs- og udenrigspolitik som den, man fører, sålænge man ofrer så meget på militær-væsenet; det kommer til at gå fra befolkningens forbrug. Man kommer til at forbedre befolkningens levevilkår, hvis man vil have øget afsætning herhjemme, og jeg er aldeles ikke bange for, at dette vil få nogen katastrofal følge for Danmarks økonomi, jeg er tilbøjelig til at tro tværtimod.

Men samtidig er det i høj grad nødvendigt at interessere sig for at forøge afsætningen, såvel af landbrugs- som af industrivarer, udadtil. Vi kender godt alle de vanskeligheder, der er med at få forøget afsætningen til visse lande i Vesteuropa, som på de forskellige måder, ved afspærring, told o. lign., bryder aftalerne om liberalisering, og ved at få den fornødne afsætning til oversøiske markeder. Men dermed kommer jeg igen tilbage til det, jeg var inde på før, at så meget mere må man interessere sig for at forøge samhandelen med Østeuropa, og der er en ekstra grund til det — jeg har været inde på det før — den nemlig, at mens man i kraft af de love, der nu engang gælder for kapitalismen, må regne med, at der kan komme depression og krisetilstande, og måske meget alvorlige kriser, i den kapitalistiske verden, så er der al rimelig udsigt til, at sådanne kriser ikke vil komme i den socialistiske verden med dens principielt krisefri økonomi, og derfor vil det være en assurance mod en verdenskrises virkninger for Danmark, hvis man øger Danmarks økonomiske samkvem med disse lande i Østeuropa og i Asien. Jeg henstiller disse betragtninger til den høje regerings overvejelse.

Oluf Pedersen: Jeg kan deltage i glæden over, at vi har fået denne årsoversigt — der kan læres meget af den — men jeg vil dog advare mod disse planøkonomiske fremtids-spekulationer, som den højtærede økonomiminister i sin redegørelse var noget inde på.

Det første, jeg finder anledning til at fremhæve, er, at nu må det da endelig være gået op for regeringen, at efter den udvikling, som har fundet sted siden 1950, var det